

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

**Sondaj privind creditarea companiilor
nefinanciare și a populației**

Mai 2015

Sondaj¹ privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației, mai 2015

Sinteză

Standardele de creditare au fost relaxate marginal în T1/2015 în cazul companiilor nefinanciare, instituțiile de credit anticipând continuarea acestei dinamici și în T2/2015. Cererea de împrumuturi din partea companiilor s-a menținut constantă la nivel agregat în primele trei luni ale anului, însă pentru trimestrul următor (T2/2015) instituțiile de credit prognozează o creștere de amploare moderată. În cazul populației, standardele de creditare au fost menținute constante atât pentru creditele destinate achiziției de locuințe și terenuri, cât și pentru cele de consum. Cererea de credit din partea populației a rămas neschimbată pentru creditele imobiliare și a crescut marginal pentru creditele de consum, în T1/2015, iar băncile anticipează pentru trimestrul următor (T2/2015) o creștere semnificativă a cererii indiferent de segmentul de creditare.

Tabel 1. Sinteza opiniilor băncilor referitoare la evoluția ofertei și a cererii de credite

Segment creditare		Ofertă		Cerere	
		T1/2015	T2/2015 (așteptări)	T1/2015	T2/2015 (așteptări)
Populație	Imobiliare	→	→	→	↑
	Consum	→	→	↑	↑
Companii, total		↑	↑	→	↑

Notă: Pentru oferta de creditare, săgeata în *sus/jos/orizontal* indică o *relaxare/înăsprire/menținere constantă* a standardelor de creditare. Pentru cererea de credite, săgeata în *sus/jos/orizontal* indică *avansul/contractia/menținerea constantă* a cererii, conform opiniei băncilor (referitoare la ultimele trei luni, respectiv așteptările privind următoarele trei luni). Culoarea *albastră* indică modificări de amploare marginală, iar culoarea *roșie* de amplitudine moderată sau mare.

A. Sectorul companiilor nefinanciare

- **Standardele de creditare** au fost relaxate marginal în T1/2015, după ce în trimestrul anterior acestea au fost menținute constante. În T2/2015, băncile anticipează de asemenea o relaxare marginală a condițiilor de creditare, indiferent de tipul împrumutului.
- **Termenii creditării** referitori la *spread*-ul ratei medii de dobândă a împrumutului față de ROBOR 1M au fost relaxați moderat, în timp ce în cazul cerințelor de colateral/garanții și costurilor creditării altele decât dobânzile băncile au aplicat o relaxare marginală. Ceilalți termeni au fost menținuți la un nivel similar trimestrului anterior.

¹A se vedea Anexa și notele metodologice pentru aspecte legate de caracteristicile și terminologia folosite în sondaj (<http://www.bnro.ro/Anexe--6352.aspx>).

- **Cererea de credite** din partea companiilor nefinanciare a rămas nemodificată la nivel agregat în T1/2015. Pentru T2/2015, băncile anticipează o creștere moderată a cererii de împrumuturi a companiilor, indiferent de dimensiunea firmei sau tipul creditului.
- **Riscurile asociate companiilor**, clasificate în funcție de sectorul de activitate al acestora, și-au menținut evoluția mixtă în T1/2015. În funcție de dimensiune, băncile percep un risc de credit în creștere pentru microîntreprinderi, în timp ce în cazul întreprinderilor mici, respectiv celor mijlocii acesta este considerat în scădere. Pentru corporații, instituțiile de credit apreciază că riscurile s-au menținut constante comparativ cu trimestrul anterior.

B. Sectorul populației

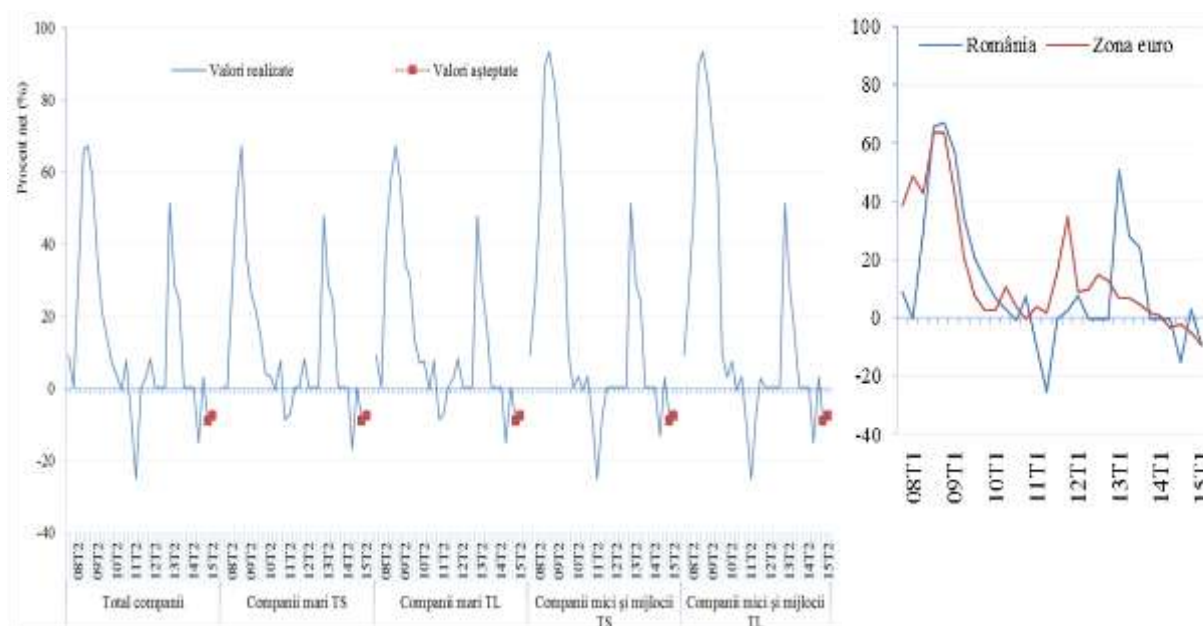
- **Standardele de creditare** nu au cunoscut modificări semnificative în T1/2015, nici pentru creditele pentru achiziția de locuințe și terenuri, nici pentru creditele de consum, iar băncile anticipează că acestea se vor menține constante și în trimestrul următor (T2/2015).
- **Termenii creditării** au avut evoluții mixte în T1/2015. În cazul creditelor pentru achiziția de locuințe și terenuri, *spread*-ul ratei medii de dobândă a creditului față de ROBOR 1M a cunoscut o înăsprire moderată, în timp ce costurile creditării (altele decât dobânzile) au fost relaxate moderat. Pentru creditele de consum, atât *spread*-ul ratei medii de dobândă a creditului față de ROBOR 1M cât și costurile creditării (altele decât dobânzile) au fost relaxate.
- **Cererea de credite** a rămas neschimbată în T1/2015 pentru creditele imobiliare și a crescut marginal pentru creditele de consum, instituțiile de credit anticipând pentru trimestrul următor (T2/2015), avansul cererii în cazul ambelor segmente.

A. Creditarea companiilor nefinanciare

1. Standardele de creditare

La nivel agregat, în T1/2015, instituțiile de credit au relaxat marginal standardele de creditare, evoluție în linie cu estimările inițiale ale acestora. Pentru T2/2015, băncile anticipează continuarea ciclului de relaxare a standardelor și termenilor de creditare. (Grafic 1).

Grafic 1: Modificări ale standardelor de creditare (procent net (%))

Sursa: BCE, *The Euro Area Bank Lending Survey*, ianuarie 2015

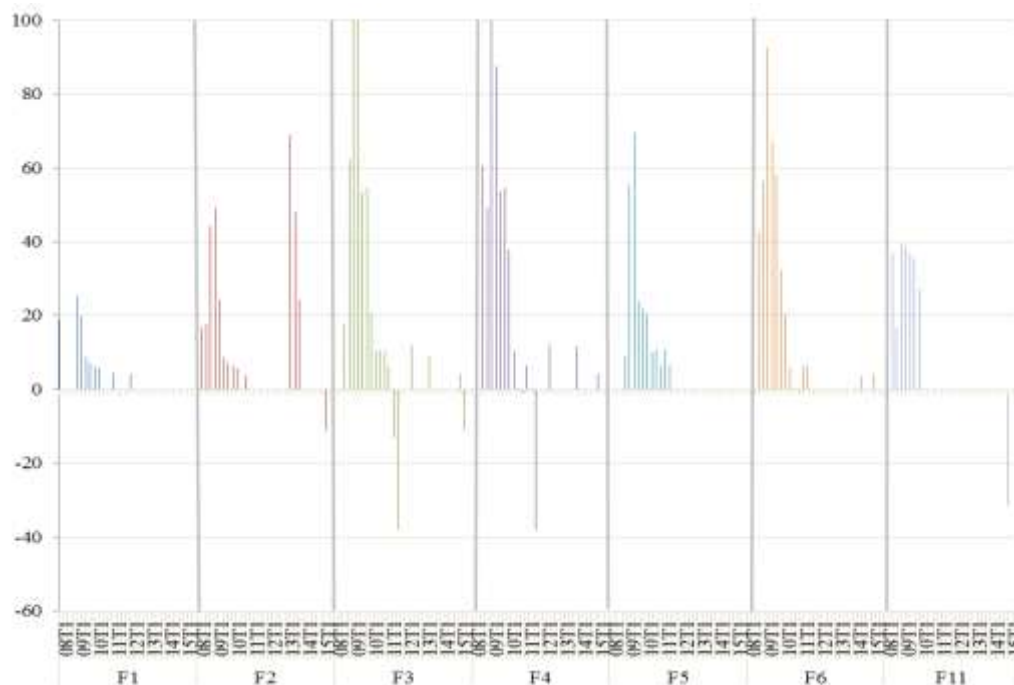
Notă: - valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare
- valorile așteptate privesc atât standardele de creditare, cât și termenii creditării

În structură, instituțiile de credit au acționat în sensul unei relaxări marginale a standardelor de creditare, indiferent de dimensiunea companiilor sau maturitatea creditelor. Pentru trimestrul următor, băncile prognozează de asemenea o relaxare de amplitudine marginală a condițiilor de creditare pentru toate tipurile de împrumuturi.

La nivelul zonei euro, băncile au continuat în T1/2015 ciclul de relaxare a standardelor de creditare aferente împrumuturilor destinate sectorului companiilor (procent net de -9 la sută, față de -5 la sută în trimestrul anterior). Printre cei mai importanți factori ce au determinat această dinamică au fost reducerea costurilor de finanțare ale instituțiilor de credit, diminuarea constrângerilor bilanțiere ale acestora, dar și concurența. În T2/2015, băncile din zona euro estimează o nouă relaxare marginală a condițiilor de creditare aferente companiilor.

La nivel agregat, principalii factori care au influențat modificarea standardelor de creditare ale băncilor autohtone au fost deciziile de politică monetară ale BNR, dar și așteptările pozitive cu privire la situația economică generală (Grafic 2).

Grafic 2: Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare (procent net (%))

F1	Situația actuală sau așteptată a capitalului băncii	F7	Riscul asociat unei creșteri/scăderi rapide și accentuate a prețurilor imobilelor (doar pentru creditele garantate cu ipotecă asupra imobilelor comerciale)
F2	Deciziile de politică monetară sau prudențială ale BNR	F8	Presiunea concurenței din sectorul bancar
F3	Așteptările privind situația economică generală	F9	Presiunea concurenței din sectorul nebanca
F4	Riscul asociat industriei în care activează compania	F10	Concurența cu alte surse de finanțare (piața de capital și acționariat etc.)
F5	Modificarea ponderii creditelor neperformante în portofoliul băncii	F11	Alți factori
F6	Riscul asociat colateralului/garanției solicitate		

Notă: - valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare
 - factorii F7, F8, F9 și F10 nu au suferit modificări

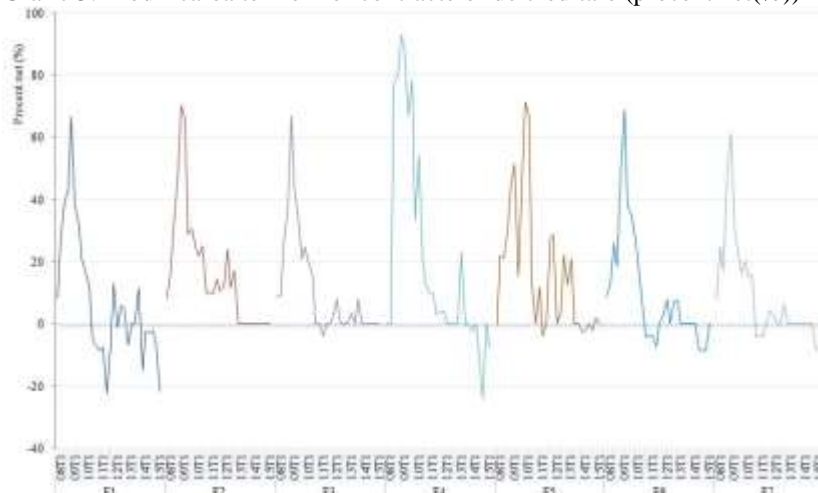
A2. Termenii creditării

În T1/2015, instituțiile de credit au relaxat moderat termenii contractelor de creditare referitori la *spread*-ul ratei medii de dobândă a creditului față de ROBOR 1M. Totodată, băncile au acționat în sensul relaxării cerințelor de colateral/garanții, dar și ale costurilor creditării altele decât dobânzile, însă cu o amplitudine marginală. Ceilalți termeni ai contractelor de creditare nu au suferit schimbări semnificative (Grafic 3).

Nivelul LTV (*loan-to-value*) pentru creditele garantate preponderent cu ipotecă aflate în portofoliul băncilor la T1/2015 a înregistrat o valoare de aproximativ 100 la sută, consemnând o îmbunătățire marginală față de trimestrul anterior, când indicatorul s-a situat în jurul valorii de 105 la sută. În cazul creditelor nou acordate în T1/2015, LTV a înregistrat o valoare de circa 100 la sută.

În T1/2015, instituțiile credit au estimat un nivel al pierderii în caz de nerambursare (LGD²) pentru creditele care au intrat în starea de nerambursare³ de circa 49 la sută, în scădere ușoară comparativ cu nivelul din trimestrul precedent, de 50 la sută.

Grafic 3: Modificarea termenilor contractelor de creditare (procent net(%))

- F1 Spread-ul ratei medii de dobândă a creditului față de ROBOR 1M
- F2 Prima solicitată pentru creditele mai riscante
- F3 Plafon maxim pentru valoarea creditului
- F4 Cerințele de colateral/garanții
- F5 Clauze contractuale
- F6 Scadența maximă
- F7 Costurile creditării, altele decât dobânzile (comisioane, etc.)

Notă: - valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a termenilor de creditare

A3. Cererea de credite

Cererea de credite din partea companiilor nefinanciare a rămas nemodificată la nivel agregat în T1/2015 (Grafic 4). Evoluția a fost dictată în principal de menținerea constantă a cererii de finanțare din partea corporațiilor, în vreme ce la nivelul întreprinderilor mici și mijlocii cererea s-a majorat cu un ritm marginal. Pentru trimestrul următor (T2/2015), instituțiile de credit previzionează majorarea moderată a cererii de credite la nivel agregat, indiferent de dimensiunea companiilor sau tipul împrumuturilor.

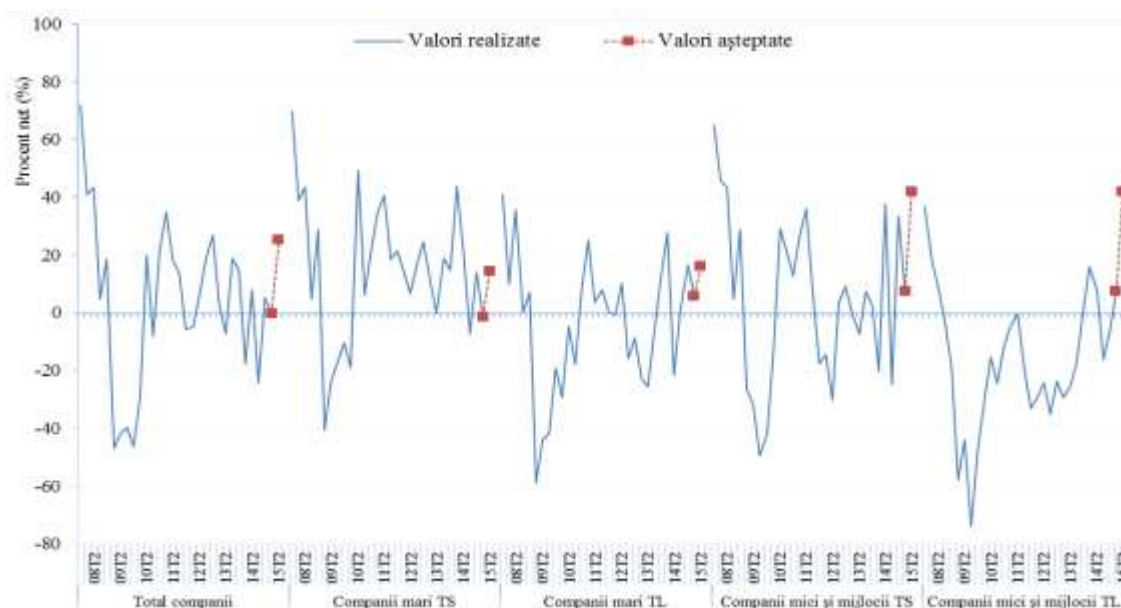
A4. Evoluții ale riscului de credit asociat creditării companiilor nefinanciare

În opinia băncilor, riscurile asociate companiilor nefinanciare în funcție de sectorul în care activează au avut o evoluție mixtă în T1/2015 față de trimestrul anterior (Grafic 5). În ramuri de activitate precum tranzacțiile imobiliare, intermedierea financiară și energie riscul de credit este considerat ca fiind în creștere, în vreme ce singurul sector pentru care instituțiile de credit percep un risc în scădere față de trimestrul anterior este „Transport, comunicații, poștă”.

² Informația despre LGD pentru creditele acordate atât companiilor, cât și populației, trebuie interpretată cu prudență, având în vedere: (i) seria scurtă de date disponibile de către bănci pentru a cuantifica acest indicator și (ii) metodologiile băncilor în curs de dezvoltare pentru calcularea LGD.

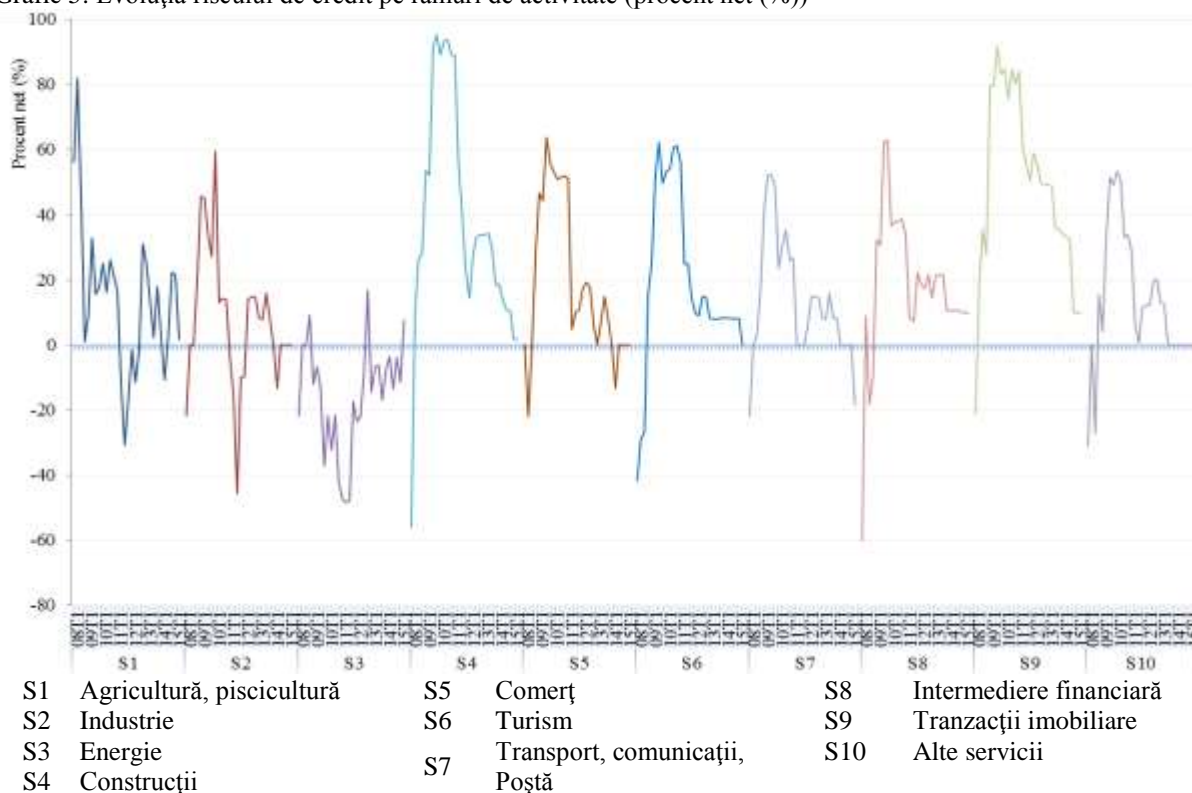
³ Starea de nerambursare este definită conform Regulamentului BNR nr. 5/2013.

Grafic 4: Dinamica cererii de credite (procent net (%))

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o creștere a cererii de credite

Grafic 5: Evoluția riscului de credit pe ramuri de activitate (procent net (%))

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o creștere a riscului de credit

În T1/2015, băncile percep riscurile din activitatea de creditare ca fiind în creștere pentru categoria microîntreprinderilor, în vreme ce pentru întreprinderile mici, respectiv cele mijlocii riscul de credit a fost considerat în scădere. În cazul corporațiilor, băncile au apreciat că riscul aferent acestora s-a menținut constant (Grafic 6).

Grafic 6- Evoluția riscului de credit pe tipuri de companii (procent net (%))

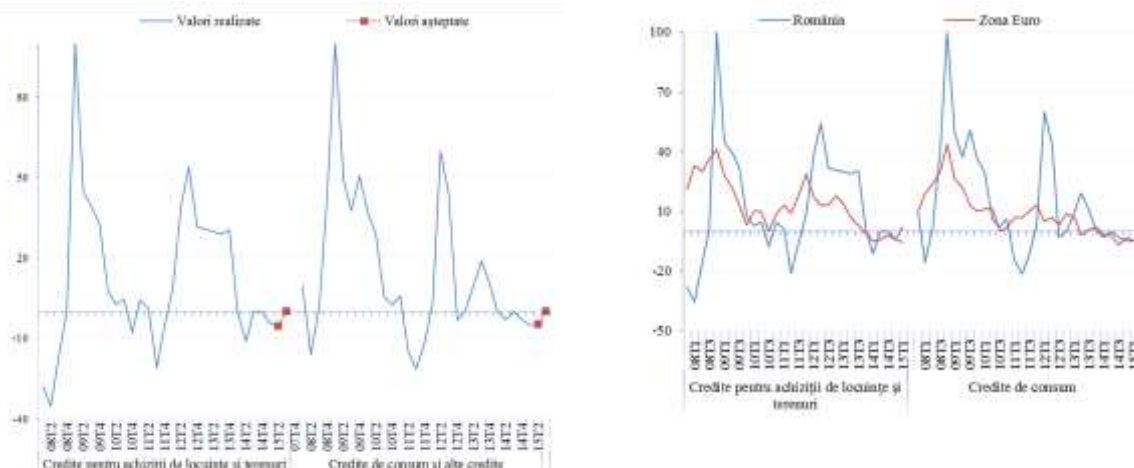
Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o creștere a riscului de credit

B. Creditarea populației

B1. Standardele de creditare

Standardele de creditare nu au înregistrat modificări semnificative în T1/2015, nici pentru creditele imobiliare, nici pentru cele de consum (Grafic 7). Băncile autohtone anticipează că standardele de creditare vor rămâne neschimbate în T2/2015.

Grafic 7 - Modificarea standardelor de creditare a populației (procent net (%))

Sursa: BCE, *The Euro Area Bank Lending Survey*, ianuarie 2015

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o împrărire a standardelor de creditare
- valorile așteptate privesc atât standardele, cât și termenii creditării

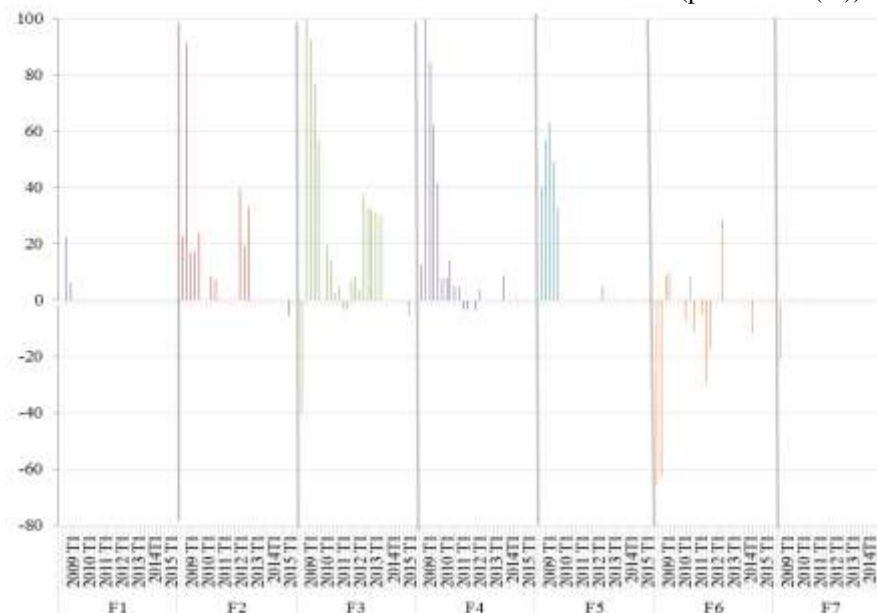

Spre comparație, în zona euro, condițiile de creditare au continuat să se relaxeze în cazul creditelor de consum, dar au cunoscut o înăsprire ușoară pentru creditele imobiliare. Presiunile competiționale au contribuit la relaxarea standardelor, în timp ce aversiunea la risc a contribuit marginal la înăsprirea condițiilor de creditare. Pe termen scurt (T2/2015), băncile din zona euro prognozează continuarea tendințelor de relaxare a standardelor de creditare pentru creditele de consum, respectiv de înăsprire, în cazul creditelor pentru achiziția de locuințe.

B2. Aspecte specifice creditării imobiliare (achiziția de locuințe și terenuri)

Factorii care contribuie la modificarea standardelor de creditare aferente creditelor imobiliare nu au cunoscut modificări semnificative în T1/2015, Grafic 8.

Grafic 8 - Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare (procent net (%))

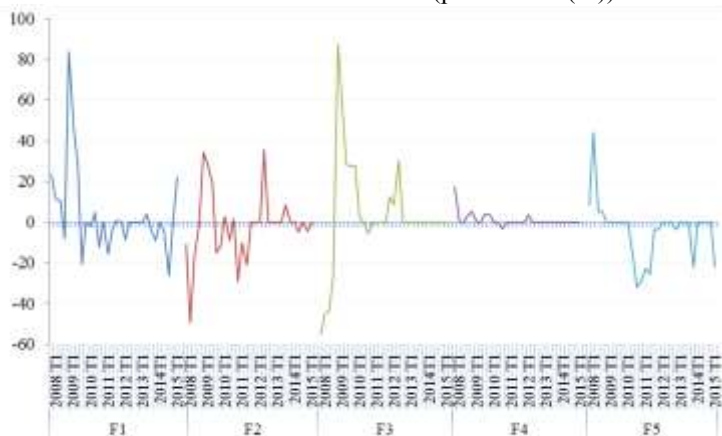
F1	Situația actuală sau așteptată a capitalului băncii dumneavoastră	F4	Așteptările privind piața imobiliară (modificarea probabilității apariției unei creșteri/scăderi rapide și accentuate a prețurilor imobilelor)
F2	Deciziile de politică monetară sau prudențială ale BNR	F5	Modificarea ponderii creditelor neperformante pentru locuințe în portofoliul băncii
F3	Așteptările privind situația economică generală	F6	Modificarea concurenței din sectorul bancar
		F7	Modificarea concurenței din sectorul nebanca

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare

(i) Termenii creditării

Termenii aferenți creditelor imobiliare au avut modificări mixte în T1/2015, astfel *spread*-ul ratei medii de dobândă a creditului față de ROBOR 1M a cunoscut o înăsprire moderată, în timp ce costurile creditării (altele decât dobânzile) au fost relaxate moderat. Grafic 9.

Grafic 9 – Termenii creditării imobiliare (procent net (%))

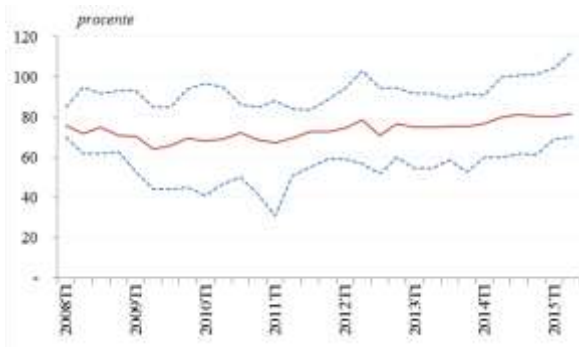

- F1 Spread-ul ratei medii de dobândă a creditului față de ROBOR 1M
- F2 Ponderea maximă a creditului în valoarea garanției imobiliare (LTV)
- F3 Ponderea maximă a serviciului datoriei lunare în venitul lunar
- F4 Scadența maximă
- F5 Costurile creditării, altele decât dobânzile (comisioane, etc.)

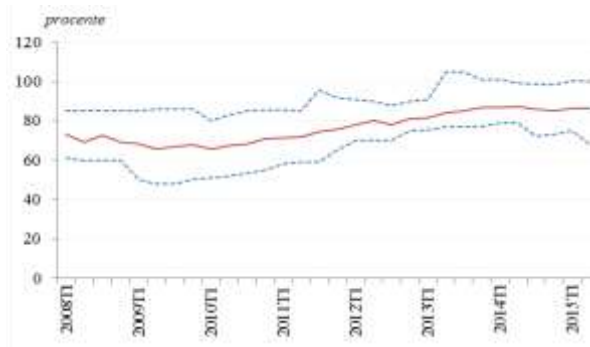
Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a termenilor creditării

În T1/2015, valoarea medie a LTV (*loan-to-value*) pentru creditele nou acordate în ultimele 3 luni s-a aflat în jurul valorii de 80 la sută, (Grafic 10), iar valoarea medie a LTV pentru stocul total de credite imobiliare a fost de circa 85 la sută (Grafic 11), fără a se remarca modificări semnificative față de trimestrul precedent (T4/2014).

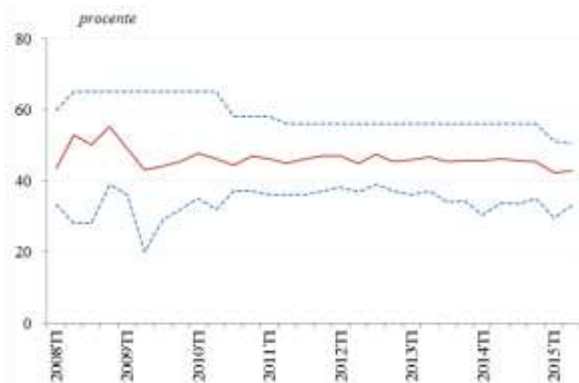
Grafic 10 – LTV - medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele nou acordate în trimestrul analizat

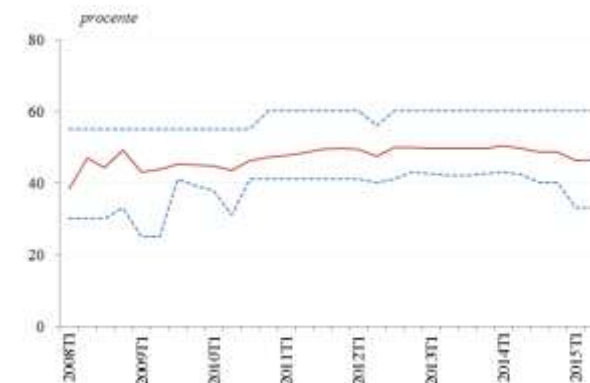
Grafic 11 – LTV - medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite acordate

Grafic 12 – Grad de îndatorare - medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele nou acordate în trimestrul analizat

Grafic 13 – Grad de îndatorare - medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite acordate

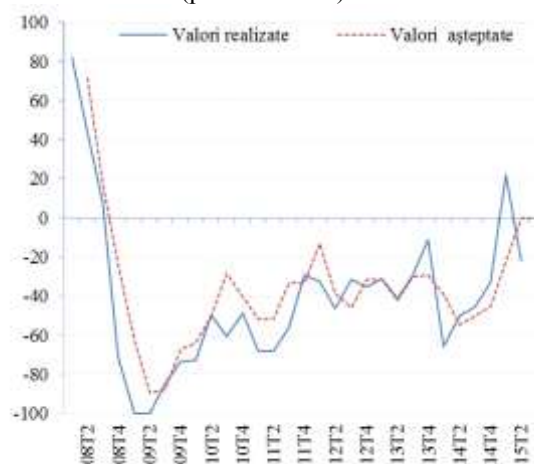
Gradul mediu de îndatorare pentru creditele nou acordate s-a situat în jurul valorii de 40 la sută (Grafic 12), iar la nivelul portofoliului total de credite imobiliare, acesta a fost în jurul valorii de 45 la sută (Grafic 13), neînregistrându-se modificări semnificative față de perioada anterioară (T4/2014).

(ii) Evoluția cererii de credite imobiliare și a prețurilor la locuințe

Cererea de credite imobiliare rămas neschimbată în T1/2015 (Grafic 15), băncile anticipând o creștere a acesteia în trimestrul următor (T2/2015).

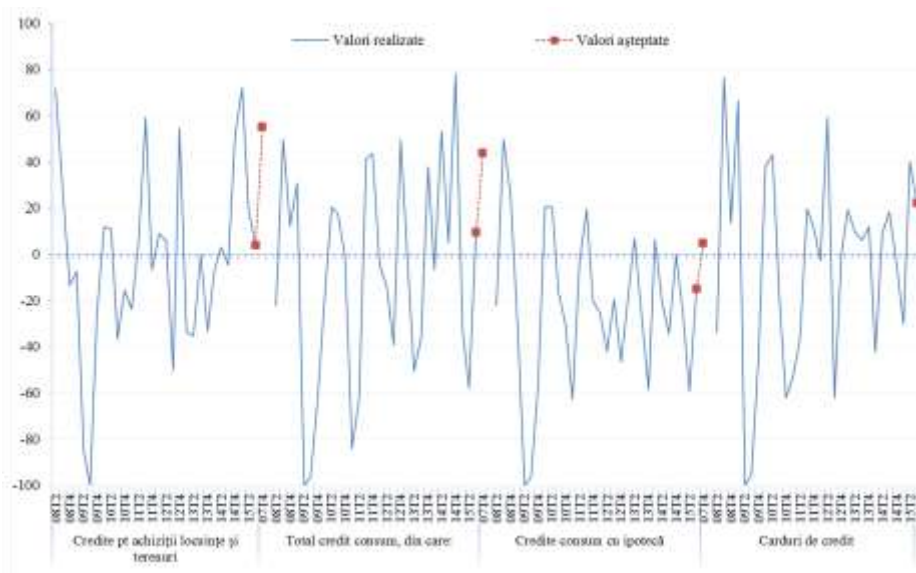
În T1/2015, s-a înregistrat o scădere moderată a prețurilor rezidențiale, după ce în trimestrul anterior a fost semnalată o primă creștere (Grafic 14). Băncile anticipează că prețurile se vor menține constante în perioada următoare (T2/2015).

Grafic 14 - Evoluția prețului locuințelor conform aprecierii băncilor (procent net %)

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o majorare a prețului locuințelor

Grafic 15 – Modificarea cererii de credite (procent net (%))

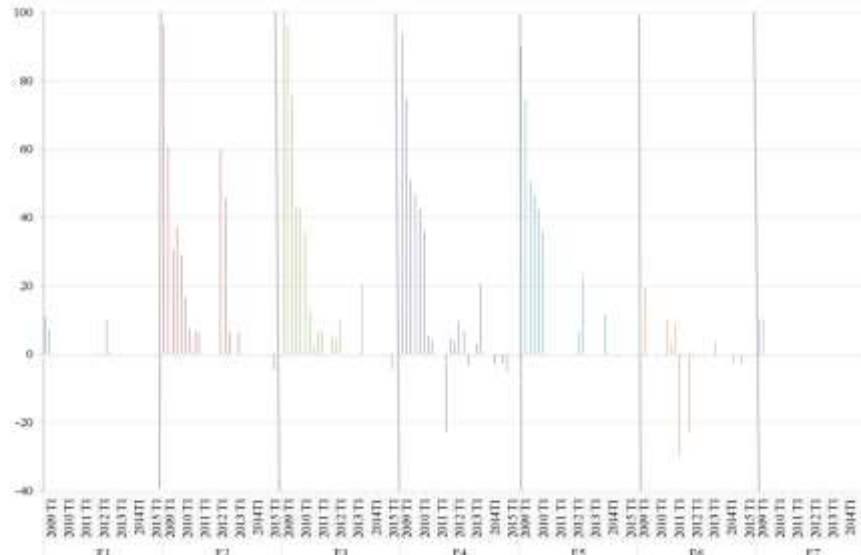

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o creștere a cererii de credite

B3. Aspecte specifice creditului de consum

Factorii care contribuie la modificarea standardelor creditelor de consum nu au cunoscut schimbări semnificative, în T1/2015 (Grafic 16).

Grafic 16 - Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare (procent net (%))

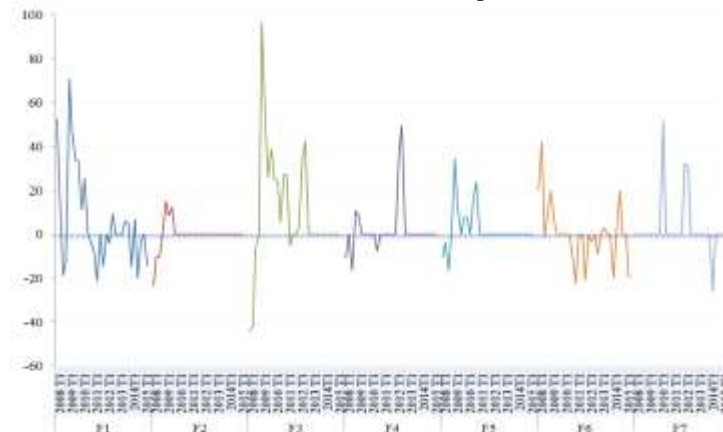
F1 Situația actuală sau așteptată a capitalului băncii dumneavoastră	F4 Așteptările privind piața imobiliară (modificarea probabilității apariției unei creșteri/scăderi rapide și accentuate a prețurilor imobilelor)
F2 Deciziile de politică monetară sau prudențială ale BNR	F5 Modificarea ponderii creditelor neperformante pentru locuințe în portofoliul băncii
F3 Așteptările privind situația economică generală	F6 Modificarea concurenței din sectorul bancar
	F7 Modificarea concurenței din sectorul nebanca

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare

(i) Termenii creditării

Băncile au indicat relaxarea moderată a *spread*-ului ratei medii de dobândă a creditului față de ROBOR 1M și a costurilor creditării (altele decât dobânzile), pentru creditele de consum, în T1/2015. Grafic 17.

Grafic 17 - Termenii creditului de consum (procent net (%))

F1 Spread-ul ratei medii de dobândă a creditului față de ROBOR 1M
F2 Avans minim
F3 Ponderea maximă a serviciului datoriei lunare în venitul lunar
F4 Scadența maximă
F5 Plafon maxim pentru valoarea creditului
F6 Costurile creditării, altele decât dobânzile (comisioane, etc.)
F7 Alți factori

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a termenilor creditării

(ii) Evoluția cererii de credit de consum⁴

În T1/2015, cererea pentru creditele de consum a cunoscut o creștere marginală, în structură înregistrându-se o scădere moderată a cererii pentru creditele de consum garantate cu ipotecă și o creștere moderată a cererii pentru cardurile de credit. (Grafic 15).

Pentru trimestrul următor (T2/2015), băncile anticipează o creștere a cererii de credite de consum, în special pentru cardurile de credit.

(iii) Pierderea în caz de nerambursare (LGD)⁵

În T1/2015, la nivel agregat, pierderea medie în caz de nerambursare (LGD) pentru creditele populației intrate în starea de nerambursare⁶ a fost de circa 35 la sută. LGD pentru creditele imobiliare s-a situat în jurul valorii de 30 la sută și LGD pentru creditele de consum garantate cu ipotecă a fost în jurul valorii de 35 la sută, în timp ce pentru creditele de consum negarantate cu ipotecă și pentru cardurile de credit, LGD a înregistrat valori de circa 70 la sută, respectiv 60 la sută.

---

⁴ Evoluția cererii pentru creditul de consum total trebuie interpretată ținând seama de faptul că împrumutul de consum total include, pe lângă creditul garantat cu ipotecă și cardurile de credit, și creditul de consum negarantat, care nu este tratat în sondaj.

⁵ Informația despre LGD trebuie interpretată cu prudență, având în vedere: (i) seria scurtă de date disponibile de către bănci pentru a cuantifica acest indicator și (ii) metodologiile băncilor în curs de dezvoltare pentru calcularea LGD.

⁶ Starea de nerambursare este definită conform Regulamentului BNR nr. 5/2013.

Sondajul este efectuat trimestrial de BNR în lunile ianuarie, aprilie, iulie și octombrie. Are la bază un chestionar (publicat în cadrul analizei din mai 2008) care este transmis primelor 10 bănci alese după cota de piață aferentă creditării companiilor și populației. Aceste instituții dețin aproximativ 80 la sută din creditarea acestor sectoare.

Chestionarul este structurat în două secțiuni, urmărind distinct caracteristicile creditului către (A) companii nefinanciare și (B) populație. Întrebările vizează opiniile băncilor privind evoluția:

- standardelor de creditare (normele interne de creditare sau criteriile ce ghidează politica de creditare a instituțiilor de credit),
- termenilor și condițiilor de creditare (obligațiile specifice agreate de creditor și debitor în contractul de credit încheiat, ex. rata dobânzii, colateralul, scadența etc.),
- riscurilor asociate creditării,
- cererii de creditare,
- altor detalii specifice creditării (așteptări privind prețul mediu pe metru pătrat al unei locuințe, ponderea serviciului datoriei în venitul populației, ponderea creditului în valoarea garanției imobiliare etc.).

Răspunsurile la întrebări sunt analizate din perspectiva **procentului net**.

În cazul întrebărilor care se referă la *standardele de creditare*, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat înăsprirea standardelor și procentul băncilor care au raportat relaxarea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci au înăsprișt standardele de creditare, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci au relaxat standardele de creditare.

În cazul întrebărilor care se referă la *cererea de credite*, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat creșterea cererii de credite și procentul băncilor care au raportat scăderea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci a raportat creșterea cererii de credite, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci a raportat scăderea cererii de credite. Procentul net este calculat ținându-se cont de cota de piață a băncilor respondente. În mod similar sunt tratate răspunsurile și la celelalte întrebări, cu specificația că în notele graficelor sunt explicate valorile pozitive ale procentului net.

Opiniile acoperă evoluțiile din ultimele trei luni și așteptările privind următoarele trei luni.